

AMCRA sensibiliseert om de bioveiligheid op uw bedrijf te optimaliseren!

Bénédicte Callens, AMCRA

AntiMicrobial Consumption and Resistance in Animals

Missie

•Strijd tegen antibioticaresistentie om volksgezondheid, diergezondheid en dierenwelzijn te verzekeren.

•Streven naar een **rationele reductie van antibioticagebruik** en een **duurzaam antibioticabeleid** in de diergeneeskunde in België

Activiteiten

- Analyseren
- Communiceren
- Sensibiliseren

Adviezen en aanbevelingen

Minder antibiotica, het kán! Veehouders getuigen!

Concrete tips van en voor melkvee- en varkenshouders !

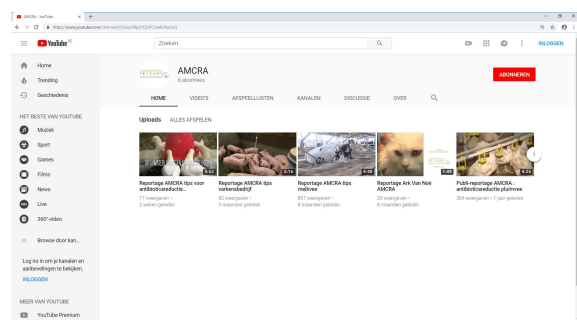
- Zonder zware investeringen of ingewikkelde protocollen
  - Gericht op preventie
  - Meer en betere monitoring
- Arbeidsintensiever? Soms wel, maar voordelen wegen zwaarder door!

Minder antibiotica, het kán! Veehouders getuigen!

Concrete tips van en voor melkvee- en varkenshouders !

- Voor melkvee: minder uierproblemen, klauwen in betere conditie
  - Gezondere dieren
- Minder antibiotica, minder resistentie
  - Winst op langere termijn

Sensibilisatiecampagne i.s.m. Plattelands-tv

Gids Bedrijfsgezondheid en Vaccinatiestrategieën

Algemene adviezen en basisprincipes m.b.t. het vermijden van antibacteriële therapie door werk te maken van preventie door middel van vaccinatie en een goede bioveiligheid.

Data-analyse

AMCRA DE BD₁₀₀

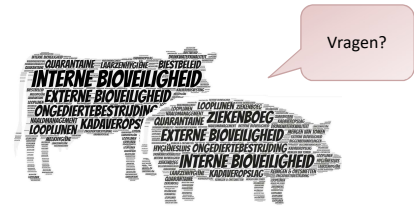
MONITORING VAN ANTIBIOTICAGEBRUIK MET BETROFFENHEID DE BD₁₀₀

BENODIGDHEIDEN

GEBRUIK VAN PRODUCTEN VAN DE VERSCHILLENDE AMCRA-AFDELINGEN

HOGERE REKENEN WE DE BD₁₀₀

Bedankt voor uw aandacht!

Hygiënesluis en bedrijfstoegang Looiplijnen

Naam
Dierengezondheidszorg Vlaanderen

Toegang tot het bedrijf

- Beperk het aantal bezoekers!
Hoe minder personen in je stal komen, hoe kleiner de kans dat iemand een kiem binnenbrengt

Toegang tot het bedrijf

- Laat bezoekers hun voertuigen parkeren buiten het bedrijf!
Om te vermijden dat bezoekers binnenrijden, sluit de toegangsweg naar het bedrijf af.

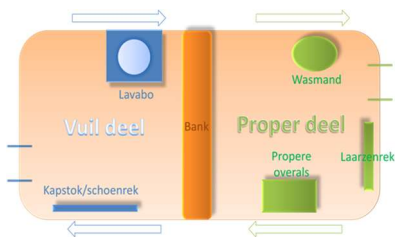
Scheiding vuile zone – prope zone

- Vuile zone: geen maatregelen
- Grijs zone: aan- en afvoer dieren, personen, materiaal, wel reeds bepaalde maatregelen
- Prope zone: enkel te betreden na nemen van voorzorgen (na hygiënesluis)

Hygiënesluis

- Vuil deel: eigen kleding achterlaten
- Prope deel:
  - PROPERE bedrijfsseigen kledij en laarzen aantrekken
  - Prope handwasgelegenheid (wassen en ontsmetten)

Hygiënesluis

Hygiënesluis

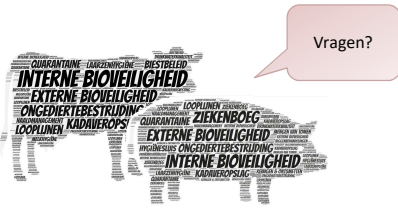

Looplijnen

- Ga steeds van “minder risico” naar “meer risico” (vb van jong naar oud)
- Gebruik voor verschillende leeftijdsgroepen verschillend materiaal en bedrijfskledij

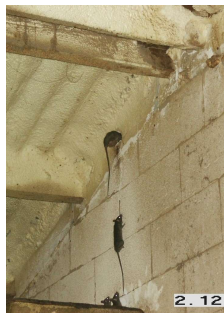
Bedankt voor uw aandacht!

Ongediertebestrijding en kadaveropslag

Jeroen Dewulf
Universiteit Gent

Schade

- Wegvreten van Isolatie
  - Stijgende energie-kost
- Knagen aan elektriciteitskabels, leidingen enz.
- Bron van allerlei ziekten
- Eten dagelijks veel voer
  - 100 ratten eten dagelijks 2 kg voeder = 700 kg per jaar
- Bevuilen via uitwerpselen en urine
- Veroorzaken onrust in de stal
- Bruine ratten graven gangen

Bestrijding

EERST Wering
De rest komt later !

- Toegang beperken
- Lokaas bakken rondom
- Orde en netheid rond de stal
- Orde en netheid in de stal

Bestrijding

Mechanische bestrijding

- Helpt om druk te verminderen
- goed voor monitoring
- onvoldoende

Bestrijding

Mechanische bestrijding

Bestrijding

Chemische bestrijding

- kies juist product
- ververs voldoende
- breng aan op juiste plaats (looplijnen)

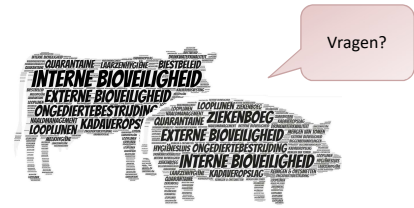
Kadaveropslag

Kadaveropslag

Bedankt voor uw aandacht!

Belang van een goede quarantaine en adaptatie

Naam
Diergezondheidszorg Vlaanderen

Quarantaine: Waarom?

- Bescherm eigen dieren tegen ziekten van nieuw aangekochte dieren
- Bescherm nieuw aangekochte dieren tegen ziekten van eigen dieren
- Mogelijkheid om te observeren, te onderzoeken, te behandelen en/of te vaccineren (adaptatie)

Adaptatie: waarom?

- Aanpassing van de immuunstatus van de nieuw aangekochte dieren aan de immuunstatus van het eigen bedrijf

Quarantaine en adaptatie: hoe?

- Aanvoer dieren:
  - Zo weinig mogelijk aanvoermomenten
  - Zo weinig mogelijk verschillende aanvoerbedrijven
- Quarantainestal: volledig afgescheiden van eigen stal:
  - Fysiek
  - Ventilatie
  - Rantsoen
  - Apart materiaal
  - Aparte kledij en laarzen

Quarantaine en adaptatie: hoe?

- Voor of tijdens quarantaineperiode controle gezondheidsstatus nieuw aangekochte dieren dmv bemonstering van:

- Bloed
- Speeksel
- ...

- Na 'rust' periode vaccinaties toepassen
- Geef dieren voldoende tijd om afweer op te bouwen

Quarantaine en adaptatie: hoe?

- Quarantaine periode minimaal 4 weken
  - Aangepast aan duur analyses en nodige vaccinaties
  - Aangepast aan bedrijfsbelang en –behoeften
- Bezoek de quarantaine steeds op het einde van de dag

Enkele voorbeelden

Bedankt voor uw aandacht!

Vragen?

Reiniging en ontsmetting in de veehouderij: puntjes op de 'i'

Enkele concrete onderzoeksresultaten

Koen De Reu
Jorne Broeckaert
Instituut voor Landbouw Visserij en Voedingsonderzoek (ILVO)

STAPPENPLAN UITERST BELANGRIJK

1. Creëren van vrije ruimte + demonteren
2. Droge reiniging grof vuil
3. Droge reiniging fijn vuil
4. Overnacht inweken
5. Reiniging met een reinigingsmiddel + inwerktijd
6. Naspoeien
7. Drogen (zeker plassen wegnemen!)
8. Desinfectie
9. Naspoeien
10. Drogen
11. R&O van losse materialen
12. R&O en opbergen van gebruikte reinigingsmateriaal
13. Leegstand
14. Geschikte evaluatie van goede uitvoering R&O

Reiniging
Desinfectie
Reiniging en desinfectie

Belang goede droge reiniging

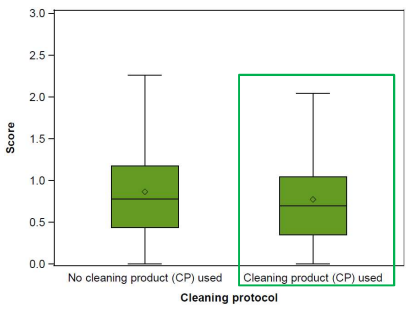
Bactericide activiteit van 7 desinfectiemiddelen tegen 3 varkens pathogenen

Bacteria	Desinfectant	Low organic matter						High organic matter					
		30 min	60min	30 min	60min	30 min	60min	30 min	60min	30 min	60min		
HP*	A	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	
	B	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	
	C	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	
	D	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	
	E	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	
	F	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	
	G	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	
SH*	A	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	
	B	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	
	C	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	
	D	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	
	E	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	
	F	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	
	G	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	
SS†	A	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	
	B	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	
	C	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	
	D	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	
	E	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	
	F	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	
	G	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	

* *Haemophilus parasuis* - field isolate P9031941106. Isolated from porcine lung (from a case of Glässer's disease)
 † *Staphylococcus hyicus* - field isolate P922151106. Isolated from porcine skin (grey pig disease outbreak)
 ‡ *Streptococcus suis* - field isolate P9223712 (serotype 1/2). Isolated from porcine meningitis (meningitis outbreak)
 - The key for the disinfectant compounds is given in Table 2
 NB: 1/100 = Not effective at the highest concentration tested (1:100)

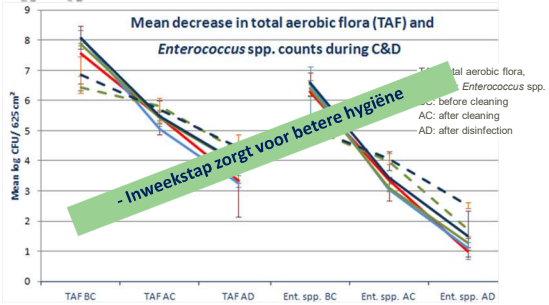
Belang reiniging met reinigingsmiddel

Hygienogrammen pluimvee
 $n_{\text{totaal}} = 20422$
 $n_{\text{no CP}} = 9921$
 $n_{\text{CP}} = 10501$
 $\mu_{\text{no CP}} = 0.87$
 $\mu_{\text{CP}} = 0.77$
 ◊ = gemiddelde

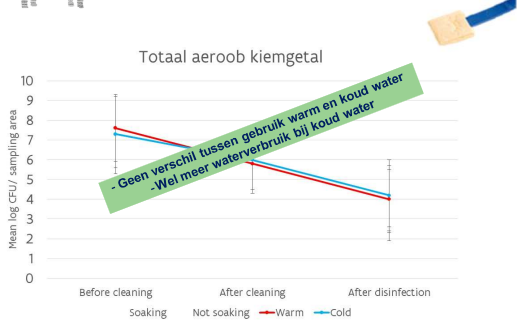
Optimalisatie R&O vleeskuikenstallen

Reinigen met
 1. warm (60 °C) water voorgeslagen door een inwekstep
 2. koud water voorgeslagen door een inwekstep
 3. koud water
 4. warm water (60 °C)

Optimalisatie R&O vleeskuikenstallen

Belang drogen voor desinfectie en goede dosering desinfectiemiddel

Desinfectieproduct X Reactietijd: 30 min Reactietemp.: 10°C
Aanbevolen conc. 1%

	0,50%	0,30%	0,20%
Salmonella Enteritidis			
veldstam	0 CFU/ml	$1,0 \times 10^4$ CFU/ml	$1,3 \times 10^5$ CFU/ml
	0 CFU/ml	$1,8 \times 10^4$ CFU/ml	$6,9 \times 10^7$ CFU/ml
	0 CFU/ml	$8,5 \times 10^2$ CFU/ml	$3,3 \times 10^7$ CFU/ml
Escherichia coli			
ATCC stam	0 CFU/ml	0 CFU/ml	$1,4 \times 10^7$ CFU/ml
	0 CFU/ml	0 CFU/ml	$3,6 \times 10^6$ CFU/ml
	0 CFU/ml	0 CFU/ml	$1,4 \times 10^7$ CFU/ml
Enterococcus faecalis			
ATCC stam	0 CFU/ml	0 CFU/ml	0 CFU/ml
	0 CFU/ml	0 CFU/ml	0 CFU/ml
	0 CFU/ml	0 CFU/ml	0 CFU/ml
Enterococcus hirae			
ATCC stam	0 CFU/ml	0 CFU/ml	0 CFU/ml
	0 CFU/ml	0 CFU/ml	0 CFU/ml
	0 CFU/ml	0 CFU/ml	0 CFU/ml

Dewaele et al. 2009

Probiotische reiniging vs. klassieke R&O

Probiotische reiniging (= zonder desinfectie) van biggenbatterij

- Tijdens leegstand:
  - Reiniging met product + enzymes + probiotica
- Tijdens productie
  - 3x/week spraying met probiotica

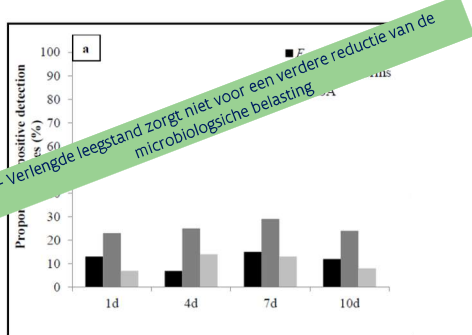
3 opeenvolgende maanden: *Salmonella*, *Escherichia coli*, Enterococci, MRSA

Geen betere hygiëne tov klassieke R&O
- Geen betere opbrengst en geen verminderd antibioticum gebruik

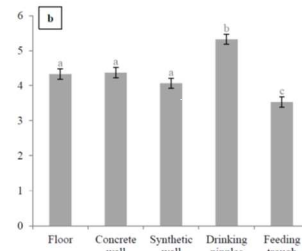

Verlengde leegstand in biggenbatterij

Kritische punten R&O biggenbatterij

Gemiddeld totaal aerob kiemgetal na R&O en tijdens leegstand (log kve/opp)

Take home messages

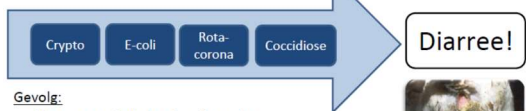
- Onvoorwaardelijk respecteren van stappenplan R&O
  - Tot 14 verschillende stappen
  - Desinfectie is pas efficiënt na goede reiniging
- Respecteren van basis principes R&O
  - Tijd
  - Concentratie
  - Geschikte mechanische kracht
  - Logische volgorde
  - Bioveiligheid tijdens leegstand

REINIGEN EN ONTSMETTEN - Kalverhuisvesting

Noodzaak bioveiligheid bij kalveren

Kalveren besmet met:

Gevolg:

- Afname groei, uitdroging → sterfte
- Kosten: behandeling, sterfte kalf
- Lange termijn: Langere opfok + effect op melkproductie ↓

Preventie → hygiëne kalverhuisvesting:

- Looplijnen bedrijf
- Aparte laarzen bij kalveren
- Reinigen +ontsmetten boxen/hutten tussen kalveren

REINIGEN EN ONTSMETTEN – KALVERHUISVESTING Protocol

1. Verwijder al het los materiaal:
bv emmers
2. Droog reinigen:
Verwijder zo veel mogelijk vuil zodat het afsputten makkelijker gaat.

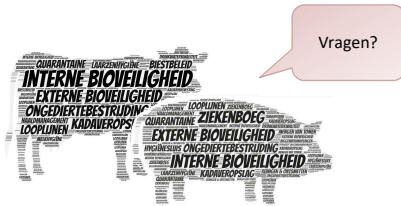
3. Inschuimen:
Alles goed inschuimen en voldoende laten inwerken zodat alle vuil en de vetlaag er makkelijk af gaat.

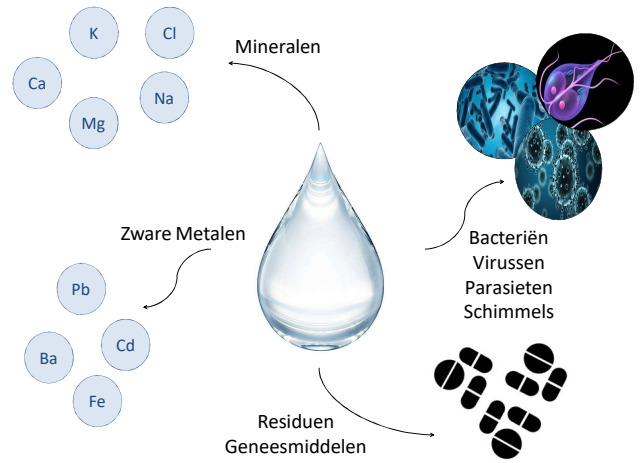

REINIGEN EN ONTSMETTEN – KALVERHUISVESTING Protocol

4. Afsputten met hoge druk
5. Drogen
6. Ontsmetten: afwisselen tussen product:
  1. Tegen bacteriën, virussen, schimmels en sporen
  2. Tegen Oöcysten (bv. Crypto, Coccidiose en Giardia)
7. 2u in contact laten → Niet blootstellen aan fel zonlicht!
8. Emmers en voederbakken afspoelen

Bedankt voor uw aandacht!

0. Waterbron

Waterleiding VS. Lokale bron

➔ Bioveiligheidsrisico's afhankelijk van type bron

Zwarte metalen (skull and crossbones icon)   Mineralen (Mg, Ca, Na, K icons)   Biologische contaminanten (microscopic organisms icon)

1. Waterzuivering

• Filtratietechnieken   • UV-straling

Reversed osmosis systeem

2. Watermonitoring

• Staalname:

1. Bron
2. Einde van de lijn

WAAR? HOE?

- Omgeving rond punt van staalname desinfecteren
- Water # min laten lopen
- Steriele container gebruiken (geen contact bron-container)
- ASAP opsturen naar labo (gekoeld bewaren tot volgende dag)

2. Watermonitoring

• Wateranalyse

- Chemische samenstelling
- Toestand van leidingen
- Contaminanten

Zeer veel verschillende analyses mogelijk
 ↓
 In overleg met dierenarts kijken naar welke analyses relevant zijn

Resultaten: Putwater

		Plaats van monstername
Monsternr.	Identificatie	Resultaat
(001)	batterij n5, put 145m	Einde leiding

Identificatie van de monsters

Monsternr.	Identificatie	Watertype
(001)	batterij n5, put 145m	Drinkwater

Wateranalyse

Identificatie	batterij n5, put 145m	
Monsternr.	(001)	
	Resultaat	Ref. DGZ
Aantal Coliformen (kve/ml) (B) SOP/BAC/ANA/16	0 kve/ml	< 100 kve/ml
Aantal Int. enterococ. (kve/100ml)(B) SOP/BAC/ANA/05	0 kve/100 ml	< 1 kve/100 ml
Aantal sulfiet reducerende Clostridia	0 kve/20 ml	< 1 kve/20 ml
Totaal aëroob kiemgetal 22°C (B) SOP/BAC/ANA/06	17 kve/ml (*c1)	< 100000 kve/ml
Totaal aëroob kiemgetal 37°C (B) SOP/BAC/ANA/06	0 kve/ml	< 100000 kve/ml
Nitrat (B) SOP/AGD/ANA/02	<10,0 mg/l	≤ 200 mg/l

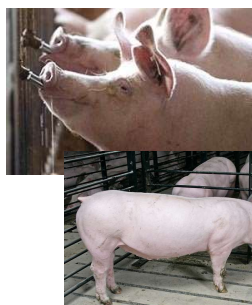
2. Wateranalyse

Identificatie	batterij n5, put 145m	
Monsternr.	(001)	
	Resultaat	Ref. DGZ
Nitrieten (B) SOP/AGD/ANA/02	<0,10 mg/l	≤ 0,5 mg/l
pH (25°C)	8,0	4 - 9
Totale hardheid (°D)	6,1 °D	≤ 20 °D
Zoutgehalte	22,0 mg/l	≤ 3000 mg/l
Fysisch uitzicht	Zwart bezinsel	Helder
Geur	Geurloos	Geurloos
Kleur	Kleurloos	Kleurloos

*C1: 17 schimmels

3. Waterbehandeling

Kruiscontaminatie aan einde van de lijn!!

↓

Waterbehandeling zorgt voor actieve residuen doorheen het hele watersysteem

↓

Inhiberen van groei en afdoden biologische contaminanten

Vb: Waterstofperoxide of Chloordioxide

4. Biofilm

Drinkwater van hoge kwaliteit aan bron

↓

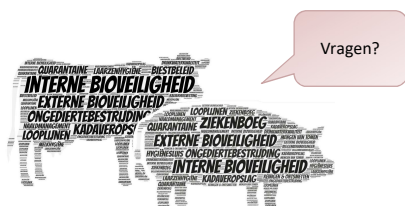
Geen garantie voor goede drinkwaterbioveiligheid!

Biofilm

- Groeiplaats bacteriën
- Beschadigen leidingen

Reinigen en ontsmetten watersysteem

Bedankt voor uw aandacht!

Biggenbehandelingen

Biocheck.Ugent

- Gratis online tool
- Kwantificeren bioveiligheidsstatus
- Varkens, pluimvee, rundvee
- Benchmarking tussen bedrijven
- Nationaal en internationaal

Aandachtspunten

Manipulatie

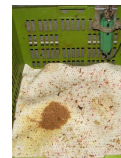
Verleggen

Manipulatie

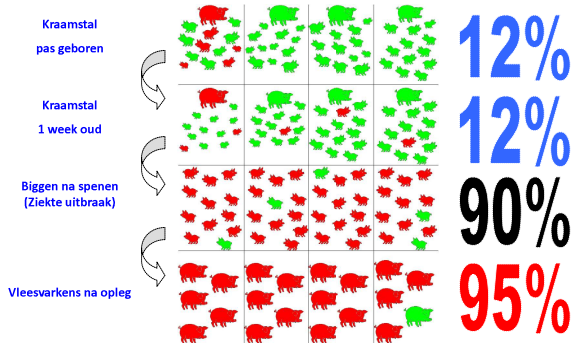
Hygiëne

Naaldgebruik

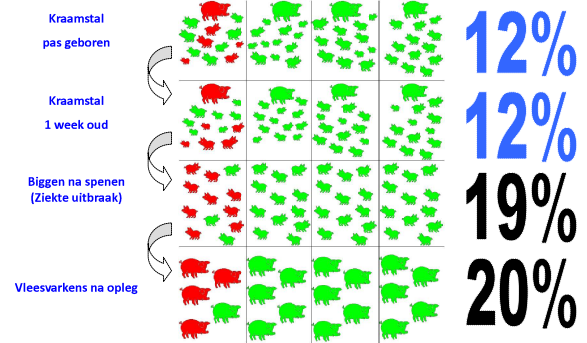
- Elke manipulatie is een risico
- Versleping pathogenen big-big
- Versleping pathogenen mens-big
- Versleping pathogenen materiaal-big
- Binnenbrengen van pathogenen

Verleggen?

Verleggen?

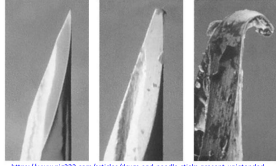

Naaldgebruik

Gebruik naald:

- Vervangen per dier, toom, aantal dieren
- Alert op risico's
- Algemene hygiëne en "bewaren"

Naaldloos:

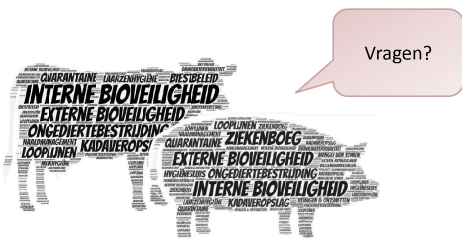
https://www.pig333.com/articles/straps-and-needle-sticks-present-unintended-health-hazards_10233/

Hygiëne

Bedankt voor uw aandacht!

Melkhygiëne

Ameline Wuytack
Onderzoekszakelijkheid Mastitis en Melkqualiteit
Universiteit Gent, Mellebeke, Belgium

Koen Lammelen
Hoofd Buitendienst en Certificatie MCC-Vlaanderen
Kwaliteitsverantwoordelijke IKM-Vlaanderen/Secretaris

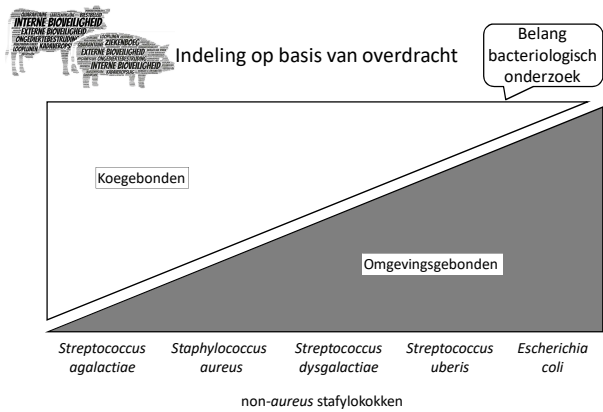
MCC
MILCHENGENOOTSCHAP
VLAANDEREN

Tienpuntenplan Uiergezondheid

Een goede uiergezondheid wordt verkregen en behouden door te streven naar:

- een kortere duur van bestaande infecties (B)
- het voorkomen van nieuwe infecties (N)

1. Melktechniek N
2. Melkmachine N
3. Koecomfort en hygiëne N
4. Behandelingen N + B
5. Droogzetmanagement N + B
6. Chronische geïnfecteerde koeien N + B
7. Vaarzenmanagement N
8. Algemene gezondheid koeien N + B
9. Fokken op uiergezondheid N
10. Monitor uiergezondheid maandelijks N + B

Melkhygiëne koegebonden kiemen

- Koegebonden kiemen
  - Overdracht vnl. tijdens melkproces
  - Via handen van de melker, uierdoeken, melkmachine (speenbekers)
- Melkershandschoenen
  - Overdracht mastitispathogenen
  - Nieuw paar handschoenen per melkbeur
  - Ontsmet regelmatig tijdens melken
  - Vooral na 'probleemkoeien'
  - Vb. alcoholhoudende gel
- Voorbehandeling
  - Overdracht mastitispathogenen
  - Verhoogd celgetal, bacteriologisch positief
  - Nieuwe, propere doek per koe

Melkhygiëne koegebonden kiemen

- Dippen/ sprayen
  - Afdoden kiemen speenhuid
  - Verminderde kans op nieuwe infecties
  - Voldoende speenbedekking
  - Contactdip
  - Huidverzorgend effect
- Probleemkoeien
  - Bron besmetting
  - Verhoogd celgetal, bacteriologisch positief
  - Als laatste melken
  - Desinfectie melkstel
    - Water min. 75°C
    - Stoomreiniger
    - Gedurende 5 sec.

Melkhygiëne omgevings kiemen

• Belangrijkste major pathogenen: E. coli, Strep. uberis

Prevalentie mastitis 2017:

Monsters	Aantal	% van aantal monsters	% van pathogenen
Aerobe cultuur negatief	1.889	16,4%	-
Polybacterieel	1.549	15,1%	-
Polymere mastitis	8.889	86,5%	-
Geïsoleerde pathogenen	8.887	-	-
Corynebacterium species	310	3,4%	4,9%
Staphylococcus aureus	310	3,7%	3,6%
Staphylococcus agalactiae	1.182	12,2%	17,8%
Streptococcus uberis	1.308	13,5%	19,0%
Streptococcus dysgalactiae	499	5,1%	7,2%
Streptococcus agalactiae	89	0,9%	1,3%
Streptococcus Bovis	19	0,2%	0,3%
Streptococcus canis	1	0,0%	0,0%
Enterokokken	185	1,9%	2,7%
Lactobacilli	95	0,9%	0,9%
Aerokobact	58	0,6%	0,8%
Truiperilla pyogenes	85	0,9%	1,2%
Bacillus spp.	268	2,7%	3,8%
Andere Gram-positieven	19	0,2%	0,3%
Escherichia coli	1.487	15,1%	21,6%
Enterobilia spp.	115	1,2%	1,7%

← Strep. uberis

← E. coli

Melkhygiëne omgevings kiemen

- Huisvesting :
  - Propere ligboxen – propere melkkoeien (hygiënescore)
  - Diverse materialen in ligboxen;
    - Zaagsel
    - Stro
    - Biobedding
    - Zand
    - ....
  - Optimale verluchting
  - Overbezetting vermijden
- Preventie tijdens melken
  - Predippen, voorbehandeling met alcohol-doekjes
  - Risico: speenwassen in tepelbeker
  - Barrière-dip + recht houden van koeien na het melken

BR_0048
Geldig vanaf 02-09-2017

BEPROEVINGSRAPPORT MELK Bacteriologisch mastitisonderzoek Formulierenummer: 18002849

Identificatie	RV - kwartier	RA - kwartier	LA - kwartier	LV - kwartier
139	Staphylococcus aureus	Bacillus cereus	Streptococcus dysgalactiae	Staphylococcus aureus
	Colgetal (x1000/ml): 6.873	Colgetal (x1000/ml): 10	Colgetal (x1000/ml): 11.536	Colgetal (x1000/ml): 8.213
60	Polybacterieel	Geen monster	Polybacterieel	Staphylococcus aureus
	Colgetal: Te weinig melk		Colgetal (x1000/ml): 63	Colgetal (x1000/ml): 2.234
131	Streptococcus uberis	Polybacterieel	Polybacterieel	Staphylococcus aureus
	Colgetal (x1000/ml): 22.232	Colgetal (x1000/ml): 10	Colgetal (x1000/ml): 1.777	Colgetal (x1000/ml): 1.177
85	Polybacterieel	Polybacterieel	Polybacterieel	Streptococcus uberis
	Colgetal (x1000/ml): 322	Colgetal (x1000/ml): 1.304	Colgetal (x1000/ml): 11	Colgetal (x1000/ml): 1.073

Bedankt voor uw aandacht!

